

Nordiske formuerettsdager
Bergen 2022

Markedsføringsrettens befruktning av kontraktsretten

Per Jonas Nordell
Stockholms universitet

Ett moderniserat konsumentskydd (prop. 2021/22:174)
Genomförande av Europa parlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/2161 om ändring av
rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG,
2005/29/EG och 2011/83/EU vad gäller bättre upprätthållande och
modernisering av unionens konsumentskyddsregler.

MATHIAS ANDRÉ

MARKNADS- FÖRINGS- ANSVAR

Om förutsättningarna
för marknadsrättsligt och
civilrättsligt ansvar
för marknadsföringen

NORSTEDTS

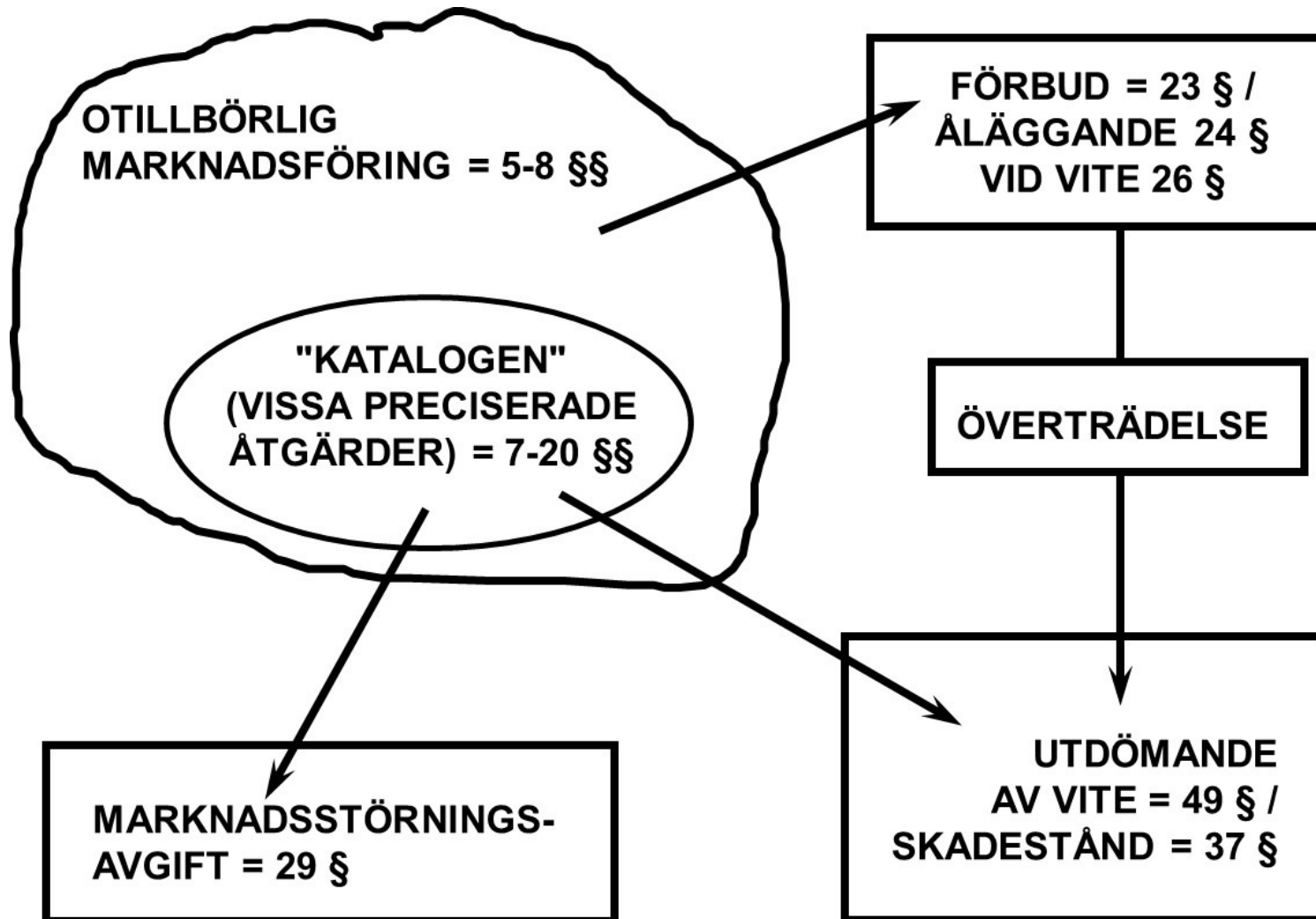
Prop. 2021/22:174 (Ett moderniserat konsumentskydd) s. 53 ff.

Det bör inte göras några lagändringar med anledning av den nya bestämmelsen i direktivet om otillbörliga affärsmetoder om möjligheter till kompensation för konsumenter.

Sammantaget bedömer regeringen att de regler som finns om rätt till påföljder i situationer när en konsument har drabbats av skada till följd av otillbörliga affärsmetoder är förenliga med EU-rättens krav på proportionalitet och effektivitet. Därtill kommer att det även finns andra avhjälpande åtgärder i svensk rätt, t.ex. rätt att kräva avhjälpande och omleverans samt att hålla inne betalning. Det finns således inte behov av författningsändringar med anledning av den nya bestämmelsen i direktivet om otillbörliga affärsmetoder om möjligheter till kompensation för konsumenter.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Marknadsföringslag (2008:486)

Prop. 2021/22:174 (Ett moderniserat konsumentskydd) s. 53 ff.

Enligt 37 § marknadsföringslagen ska den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett förbud eller åläggande ... ersätta den skada som därigenom uppkommer för en konsument eller någon annan näringsidkare.

Enligt förarbetena (se prop. 1994/95:123 s. 108 och 109 samt 178 och 179) är syftet med skadeståndet att reglerna ska verka förebyggande och ge goda förutsättningar för att ekonomiskt kompensera de som har lidit skada till följd av otillbörliga marknadsföringsåtgärder. Vidare framgår att bestämmelsen i första hand tar sikte på det utomobligatoriska området, dvs. situationer där det inte finns ett avtalsförhållande mellan parterna som kan grunda rätt till skadestånd.

Prop. 2021/22:174 (Ett moderniserat konsumentskydd) s. 53 ff.

I förarbetena (se prop. 1994/95:123 s. 112 och 179) anges att konsumenter i de flesta fall inte lider någon ersättningsgill skada i samband med otillbörlig marknadsföring. Som exempel på en situation där skadestånd kan bli aktuellt nämns att en konsument genom vilseledande reklam lockats att åka till ett försäljningsställe förgäves. Reskostnaderna kan i ett sådant fall utgöra en ersättningsgill skada. Detsamma gäller eventuell förlorad arbetsinkomst för den tid som har lagts ned.

Prop. 2021/22:174 (Ett moderniserat konsumentskydd) s. 53 ff.

Konsumentköplagen ... Huvudprincipen är att konsumenten vid näringsidkarens avtalsbrott ska ha rätt till ersättning som medför att konsumenten försätts i samma ekonomiska situation som om avtalet fullgjorts på riktigt sätt, dvs. ersättning enligt det s.k. positiva kontraktsintresset (32 §). I bestämmelsen ges vissa exempel på ersättningsgilla skadeståndsposter. Bland dessa nämns ersättning för utgifter, inkomstförlust och prisskillnad.

När det gäller skadestånd kan det konstateras att direktivbestämmelsen är brett formulerad och att den inte innehåller någon begränsning på så sätt att den endast skulle gälla kontraktsrättsliga situationer.

Prop. 2021/22:174 (Ett moderniserat konsumentskydd) s. 53 ff.

Medlemsstaterna får i lämpliga fall ta hänsyn till den otillbörliga affärsmetodens allvar och art, den skada konsumenten har lidit samt andra relevanta omständigheter

... kravet på att näringsidkaren har brutit mot ett förbud eller åläggande vid överträdelser av generalklausulen bör kunna anses utgöra ett sådant villkor för tillämpningen som anges i direktivet och som medlemsstaterna har möjlighet att ta ställning till. Begränsningen när det gäller rätten till skadestånd har ansetts motiverad mot bakgrund av att ren förmögenhetsskada som allmän princip i svensk rätt inte ersätts i utomobligatoriska förhållanden. Vidare har framhållits att generalklausulen har ett vidsträckt tillämpningsområde. Med hänsyn till detta framstår begränsningen av rätten till skadestånd vid överträdelser av generalklausulen som väl avvägd.

Prop. 2021/22:174 (Ett moderniserat konsument skydd) s. 53 ff.

... tillgång till andra avhjälpande åtgärder i form av prisavdrag eller rätt att avsluta avtalet (hävning). Det framgår inte av direktivet vad som mer i detalj avses med uttrycket relevanta fall. Med tanke på att medlemsstaterna får fastställa villkoren för tillämpningen av de avhjälpande åtgärderna och deras effekt bör det dock finnas ett visst utrymme att bestämma i vilka situationer som påföljderna ska gälla, så länge det inte strider mot direktivets krav på proportionalitet och effektivitet. Därtill kommer att en medlemsstat även får ha andra påföljder än de som nämns i direktivet.

Prop. 2021/22:174 (Ett moderniserat konsumentskydd) s. 53 ff.

Påföljder i form av *prisavdrag* och hävning aktualiseras endast i kontraktsrättsliga förhållanden. Detta tydliggörs i direktivtexten genom att åtgärderna ska vara tillgängliga ”i relevanta fall”. Det är alltså inte fråga om att en konsument ska ha rätt att häva köpet på grund av en i och för sig otillbörlig marknadsföring om det inte finns något fel i varan eller tjänsten.

Prop. 2021/22:174 (Ett moderniserat konsumentskydd) s. 53 ff.

Slutligen finns det också allmänna köprättsliga principer som kan tillämpas på avtal som inte omfattas av tillämpningsområdet för de köprättsliga lagarna. Enligt regeringen måste dessa bestämmelser och allmänna principer anses innebära att konsumenter ges tillgång till avhjälpande åtgärder i relevanta fall på det sätt som anges i ändringsdirektivet.

19 § 1–3 st. KköpL (jfr 10 § KtjL och 18 § KöpL)

Fel föreligger även om varan inte överensstämmer med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som säljaren har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet.

Varan ska vidare anses felaktig, om den inte överensstämmer med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som någon annan än säljaren, i tidigare säljled eller för säljarens räkning, har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet.

Första och andra styckena gäller inte, om säljaren visar att uppgifterna har rättats i tid på ett tydligt sätt eller att uppgifterna inte har inverkat på köpet. Andra stycket gäller inte heller, om säljaren visar att han varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

18 § KköpL – Fel

Varan är felaktig om den

1. säljs i strid mot ett förbud som har meddelats med stöd av 27 eller 36 § produktsäkerhetslagen (2004:451) eller mot ett annat försäljningsförbud som har meddelats i författning eller av en myndighet väsentligen i syfte att förebygga att den som använder varan drabbas av ohälsa eller olycksfall eller för att annars hindra användning av en vara som inte är tillförlitlig från säkerhetssynpunkt, eller

2. är så bristfällig att dess användning medför påtaglig fara för liv eller hälsa.

19 § 4 st. KköpL – Fel

Varan är felaktig också om säljaren har underlåtit att efter föreläggande enligt produktsäkerhetslagen (2004:451) lämna säkerhetsinformation om varan eller underlåtit att lämna sådan information om varans egenskaper eller användning som säljaren enligt marknadsföringslagen (2008:486) har ålagts att lämna. Detsamma gäller om föreläggandet eller åläggandet har meddelats varans tillverkare eller någon annan som i tidigare säljled tagit befattning med varan och säljaren har känt till eller borde ha känt till underlåtenheten att fullgöra föreläggandet eller åläggandet. En förutsättning för att varan ska anses felaktig enligt detta stycke är dock att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet.